

XALQARO MOLIYA MUNOSABATLARINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO‘LLASH IMKONIYATLARI

Hamroqulov Jafar Zafarjonovich

Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston Milliy universiteti

Jizzax filiali talabasi

Annotatsiya: *Mazkur tezis “Xalqaro moliya munosabatlarini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarni qo‘llash imkoniyatlari” mavzusi asosida yaratilgan bo‘lib, unda Xalqaro moliya, moliya tizimi, Xalqaro moliya munosabatlarini rivojlantirish, borasida yaratilgan. Bu tezis barcha uchun tushunarli tarzda va soda qilib yaratilgan.*

Kalit so‘zlar: *Moliya, xalqaro moliya, raqamli texnologiya, moliya tizimi, Blokcheyn tizimi, axborot tizimlari, ma‘lumot analitikasi.*

KIRISH

Xalqaro moliya alohida bozorlarni qisqartirishga emas, balki ko‘plab mamlakatlar o‘rtasidagi iqtisodiy munosabatlarni rivojlantirishga qaratilgan. Xalqaro moliyaviy tadqiqotlar Xalqaro moliya korpusi (IFC) va milliy iqtisodiy tadqiqotlar byurosi (NBER) kabi yirik institutlar tomonidan olib boriladi. Bundan tashqari, AQSh Federal Rezervida AQSh kapitali oqimi, tashqi savdo va global bozorlarning rivojlanishi bo‘yicha Germaniya siyosatining tahliliga bag‘ishlangan bo‘lim mavjud.

Moliya tizimi turli bo‘g‘inlari o‘rtasida hamda soha bilan byudjet tashkilotlari o‘rtasida amalga oshiriladigan operatsiyalar ko‘lami ham haddan tashqari katta. Ular ham ko‘proq qo‘l mehnati yordamida amalga oshiriladi. Blokcheyn tizimidan foydalanish moliyaviy axborotni tezlik bilan va xavfsiz ravishda almashtirish hamda saqlash imkonini yaratadigan texnologiya hisoblanadi. Masalan, blokcheyn usulida pul o‘tkazmalari haqidagi yozuvlarni qayd etish va ularni ishonchli ravishda saqlash mumkin. Blokcheynda operatsiyaga chetdan aralashish, hujjatlarni soxtalashtirish va buzish imkoni yo‘q bo‘ladi. Umuman, u hozir qog‘ozda saqlanayotgan barcha moliyaviy operatsiyalarni blokcheynda yozish va saqlash imkonini beradi. Tasavvur qiling, blokcheyn qay darajada katta iqtisodiy samara beradigan texnologiya hisoblanadi. Blokcheyn mutlaqo shaffof va operatsiyaga chetdan aralashish imkoniyatini yo‘q qilishi tufayli korrupsiyaga yo‘l bermaydigan muhim vosita ham hisoblanadi. Qolaversa, u o‘ta konservativ moliya tizimini liberallashtirishga ham yordam beradi.

Xalqaro moliya munosabatlarini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarni qo'llash imkoniyatlari juda kengdir. Raqamli texnologiyalar, moliya sohasida koordinatsiya qilish, to'garaklilikni oshirish va amaliyotni rivojlantirishga yordam berishi mumkin.

Quyidagi raqamli texnologiyalar moliya sohasida imkoniyatlarni oshirishi mumkin:

1. Axborot tizimlari: Raqamli moliya sohasida axborot tizimlarining tuzilishi va boshqarilishi kritik ahamiyatga ega. Ular mavjud moliya tahlil imkoniyatlarini optimallashtirishi, axborotlar takomillashtirilgan, tez va xavfsiz tarzda almashinuvni ta'minlash imkonini beradi.

2. Ma'lumot analitikasi: Raqamli moliya sohasida ma'lumot analitikasi usullarini qo'llash, tahlil etish va moliya xodimlari uchun analitik detallarini berish yordamida, muammolar va xatolarni aniqlash uchun osonlashir.

3. Blokcheyn texnologiyasi: Moliya sohasidagi raqamli texnologiyalar ichida blokcheyn texnologiyasi muhim joy tutadi. Bu, ommalashtiruvchilar o'rtasidagi foydalanishni ko'rsatib turuvchi, xavfsiz, uzoq vaqt saqlash insonlar va kompaniyalar o'rtasida o'zaro ishonch va transparensiyani oshiradi.

4. Yagona to'lov tizimlari: Internet asosida ofislararo va hududlarni cheklash, o'ziga xos farq qilish va instansiya ichida shartnoma ma'muriyati bilan bog'liq qo'shimcha davlatni ta'minlash uchun raqamli to'lov tizimlaridan foydalanish imkoniyati mavjud.

Mamlakatimizda oxirgi yillarda amaliyotga joriy etilgan va moliya tizimiga ham muayyan darajada daxldor bo'lgan yana qator raqamli texnologiyalar ham bor. Masalan, mobil telefonlarga o'rnatilgan Click, Payme, Humo va boshqa dasturlar orqali pul o'tkazish, moliyaviy operatsiyalarni amalga oshirish shular jumlasidandir. Ularni ishlatish miqyoslarini yanada kengaytirish uchun rag'batlantirish tizimini ishlab chiqish va uni amaliyotga joriy etish lozim.

Raqamlashtirish bo'yicha 246 mamlakatda olib borilgan keng ko'lamli tadqiqotlarga ko'ra, RIning rivojlanish ko'rsatkichlari turli mamlakatlarda turlicha tendensiyaga ega.

XULOSA

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, raqamli texnologiyalardan foydalanish ko'lamlari ortib borgan sari moliya tizimida an'anaviy lavozimlarning ma'lum qismiga ehtiyoj kamayib boraveradi.

Raqamli texnologiyalar moliya sohasida ko'plab imkoniyatlarni beradi, ammo ularning qo'llanishi va yaratilishi tashkillanadigan muammo va muammolar bilan bog'liq. Bundan tashqari, raqamli texnologiyalarni tg'liq joriy etish va bevosita samaradorlikni ta'minlashning yana ko'plab zarur shartlari

mavjud. Raqamli rivojlanishning tegishli miqyos va sharoitlarda xalqaro moliya munosabatlarini yanada rivojlantirishga xizmat qilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Rashidov, Abror, and Hamroqulov Jafar Zafarjonovich. "MAMLAKATIMIZDA ISHSIZLIK SABABLARINI O'RGANISH VA TAHLIL QILISH." IQRO 1.2 (2023): 284-288.

